

Bối cảnh kinh tế Việt Nam 2025-2026 và bài toán đặt ra đối với thuế tiêu thụ đặc biệt

TS. Cán Văn Lực

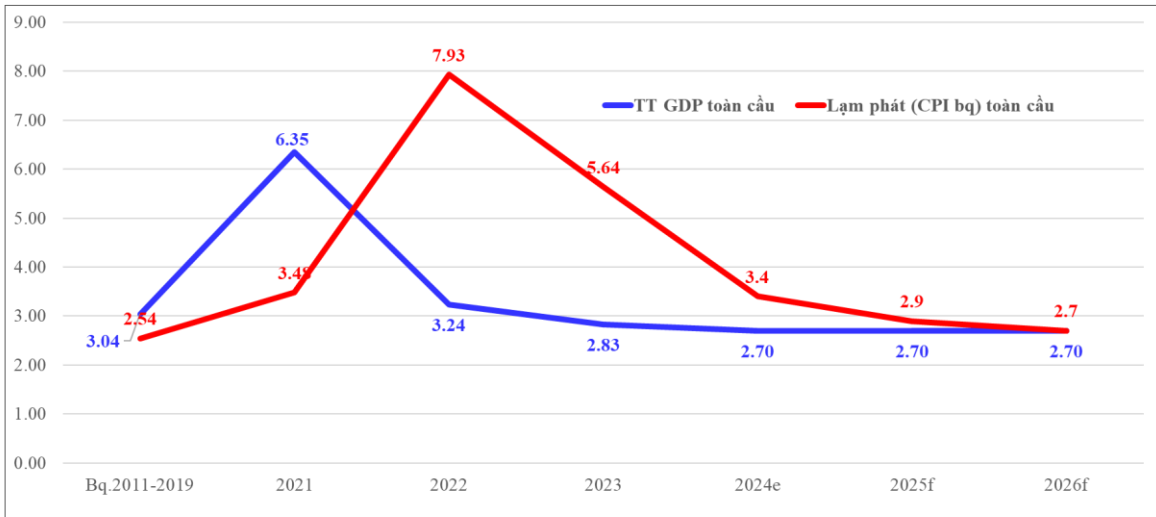
Chia sẻ tại Hội thảo “Tham vấn hoàn thiện dự thảo Luật thuế tiêu thụ đặc biệt”

**Do VCCI tổ chức
Hà Nội, ngày 18/3/2025**

Nội dung trình bày

- 1. Kinh tế thế giới 2025-2026**
- 2. Kinh tế Việt Nam 2025-2026 và tiếp theo**
- 3. Bài toán đặt ra đối với thuế tiêu thụ đặc biệt**
- 4. Một số kiến nghị.**

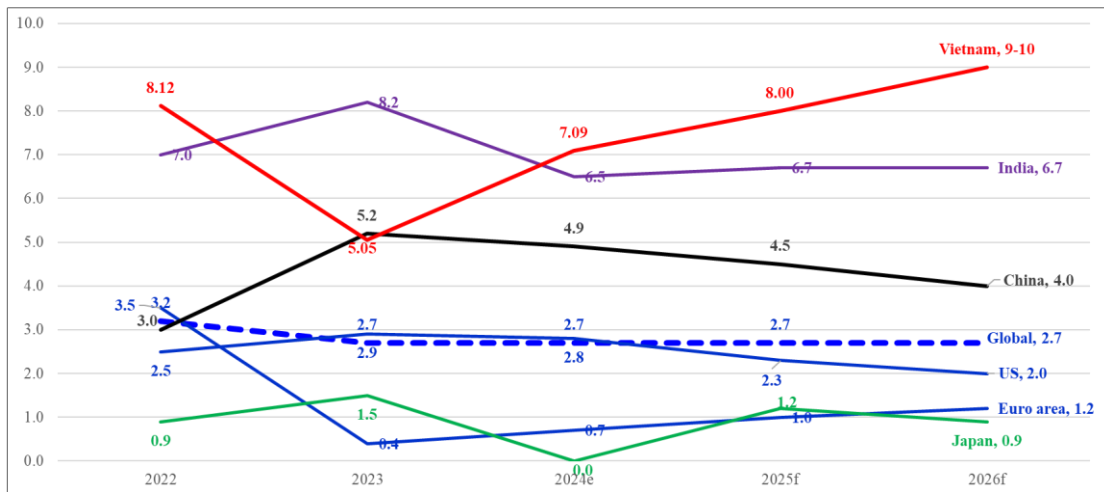
H.1: Tăng trưởng kinh tế và lạm phát toàn cầu so với trước dịch Covid-19 (% , YoY)

Nguồn: WB (1/2025), BIDV Research.

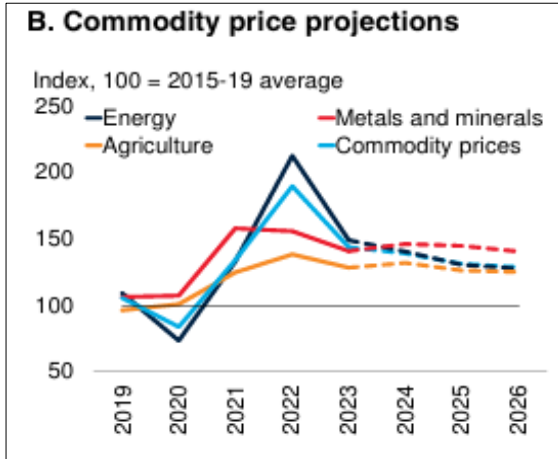
3

H.2: Tăng trưởng kinh tế thế giới và các nước lớn 2024-2026f (% , YoY)

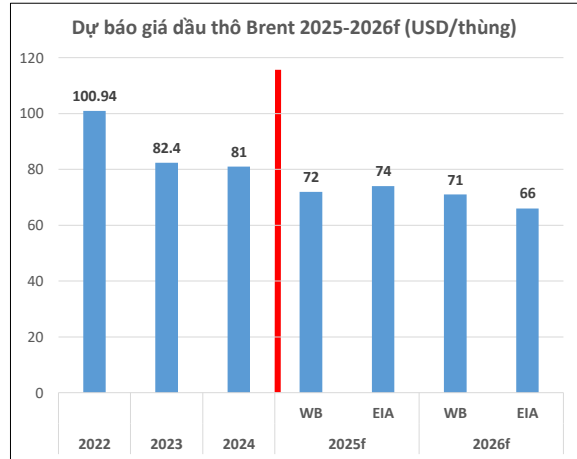

Nguồn: WB (1/2025), ADB (12/2024), BIDV Research.

H.3: Lạm phát toàn cầu giảm với giá dầu và giá hàng hóa khá ổn định trong 2024-2025

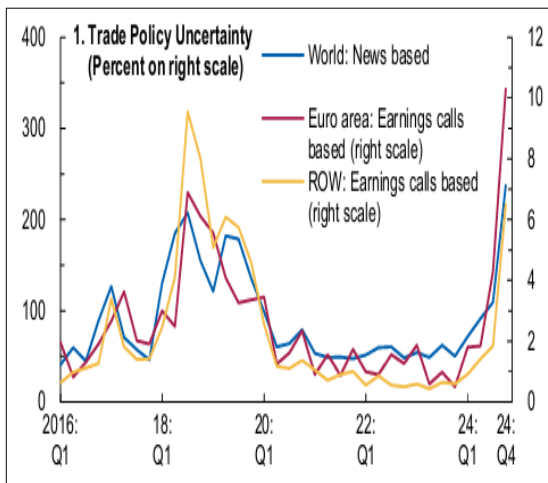

Source: WB (1/2025).

Nguồn: WB (1/2025), EIA (2/2025).

H.4: Rủi ro chính sách thương mại gia tăng, thương mại toàn cầu chậm lại

Nguồn: IMF (1/2025).

Table 1: Revisions in World Trade Projections

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Diff. from October 2024 report	
								2025	2026
World Trade Volume	-7.9	10.7	5.2	0.7	3.4	3.2	3.3	-0.2	-0.1
Advanced Economies	-8.8	9.9	6.1	0.0	2.2	2.1	2.5	-0.5	-0.3
Emerging Economies	-6.2	12.2	3.7	2.0	5.4	5.0	4.6	0.3	0.2

Tóm tắt tình hình kinh tế thế giới 2025-2026

- **Kinh tế thế giới 2025-2026 có thể tương tự năm 2024 (+2,7%), thấp hơn mức 3% giai đoạn 2011-2019); lạm phát (CPI) giảm (xuống dưới 3%); thương mại toàn cầu tăng chậm lại (3,2% năm 2025-2026, theo IMF).**
- **Lãi suất giảm chậm; đầu tư (nhất là đầu tư công) toàn cầu cho CSHT và chuyển đổi xanh, công nghệ số (AI, bán dẫn...) tăng; đẩy mạnh cải cách trong nước.../.**
- **4 rủi ro, thách thức chính năm 2024-2025:**
  - **Xung đột địa chính trị phức tạp; chiến tranh thương mại – công nghệ, phân mảnh và bảo hộ thương mại gia tăng;**
  - **Lạm phát và lãi suất dù giảm nhưng còn cao; rủi ro nợ công và nợ tư vẫn cao;**
  - **Đà phục hồi chậm lại ở 1 số nước (Mỹ, Trung Quốc...), kéo theo tăng trưởng toàn cầu năm 2025-2026 ở mức khiêm tốn;**
  - **Rủi ro an ninh năng lượng, an ninh lương thực, an ninh chuỗi cung ứng và an ninh mạng** luôn hiện hữu; **biến đổi khí hậu** bất thường.

18/3/2025

T5.Cân Văn Lưu/Kh 2025-26

7

Bảng 2: Kinh tế Việt Nam 2024, dự báo 2025 (% , yoy)

Các chỉ tiêu	2021	2022	2023	2024	DB 2025
Tăng trưởng GDP (% , yoy)	2,56	8,54	5,07	7,09	8
CPI bình quân (% , yoy)	1,84	3,15	3,25	3,63	4 - 4,5
Chỉ số SXCN - IIP (% , yoy)	4,7	7,4	1,3	8,4	8 - 10
Bán lẻ hàng hóa và DV tiêu dùng (nghìn tỷ đồng)	4.790 (-3,8%)	5.680 (+19,8%)	6.232 (+9,6%)	6.391 (+8,8%)	6.800 - 6.900 (+9→10%)
Xuất khẩu (tỷ USD)	336,2 (+18,9%)	371,7 (+10,6%)	354,7 (-4,6%)	405,5 (+14,3%)	440 - 450 (+8→10%)
Nhập khẩu (tỷ USD)	332,8 (+26,8%)	359,6 (+8,0%)	326,4 (-9,2%)	380,8 (+16,7%)	420-425 (+10→12%)
Cân cân thương mại (tỷ USD)	3,3	12,1	28,4	24,8	20 - 25
Vốn FDI đăng ký (tỷ USD)	31,15 (+9,2%)	27,72 (-11%)	39,39 (+42,1%)	38,23 (-2,9%)	40 - 42 (+5→10%)
Vốn FDI thực hiện (tỷ USD)	19,74 (-1,2%)	22,4 (+13,5%)	23,2 (+3,5%)	25,35 (+9,4%)	28 - 30 (+15→18%)
Tăng trưởng tín dụng (%)	13,61	14,18	13,78	15,08	15 - 16
Biến động tỷ giá (USD/VND so đầu năm, %)	1,2	-3,5	-2,7	-4,78	-3 → -4

Nguồn: TCTK, BIDV Research.

18/3/2025

T5.Cân Văn Lưu/Kh 2025-26

8

Điểm sáng kinh tế Việt Nam 2024 và dự báo 2025-2026

• Các động lực tăng trưởng phục hồi khá đồng đều:

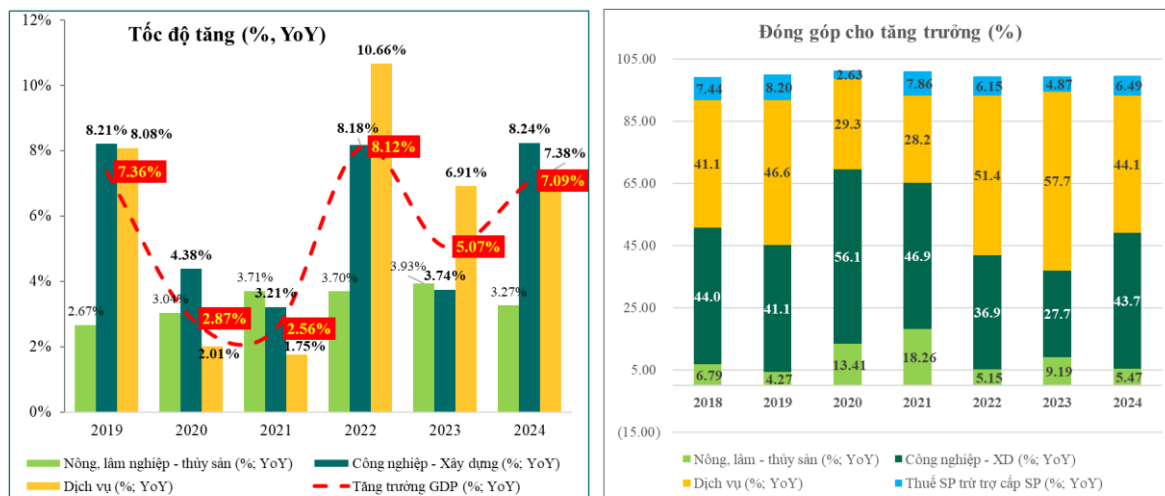
- Cầu tiêu dùng phục hồi cả trong và ngoài nước, xuất khẩu tăng mạnh;
- Đầu tư tư nhân phục hồi, FDI tăng khá, kiều hối tăng tích cực; quy hoạch, đầu tư công được thúc đẩy; dịch vụ (nhất là du lịch, lưu trú – ăn uống, logistics, tài chính – ngân hàng...) tăng khá;
- Nền tảng vĩ mô và quản trị rủi ro được tích lũy tốt lên; rủi ro tài khóa (thâm hụt NS, nợ công, nợ nước ngoài, nghĩa vụ trả nợ của CP...) ở mức trung bình, dư địa chính sách tài khóa vẫn còn;
- Lạm phát tăng trong tầm kiểm soát; lãi suất duy trì ở mức thấp; tín dụng tăng khá; tỷ giá, nợ xấu tăng trong tầm kiểm soát; thị trường chứng khoán tăng khá và BĐS dần phục hồi;
- Kinh tế số, kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn, chuyển đổi năng lượng... được quan tâm đẩy mạnh
- Hoạt động đối ngoại và hội nhập quốc tế được đẩy mạnh (nâng cấp quan hệ đối tác chiến lược với Mỹ, Nhật Bản, Úc, Malaysia, NZ...), cơ hội từ dịch chuyển chuỗi cung ứng/sản xuất, đầu tư...;
- Đột phá về thể chế, cách mạng về tinh gọn tổ chức – bộ máy (sớm hiệu lực hóa các Luật đất đai, nhà ở, Kinh doanh BĐS; 1 luật sửa nhiều luật; các nghị quyết cho cơ chế đặc thù...); → hoạt động DN trở nên thuận lợi hơn, lành mạnh, bền vững hơn.

18/3/2025

T.S. Các Văn Luật/Kho 2025-26

9

H.5: Tăng trưởng GDP theo phương pháp sản xuất 2019-2024 (% , yoy)

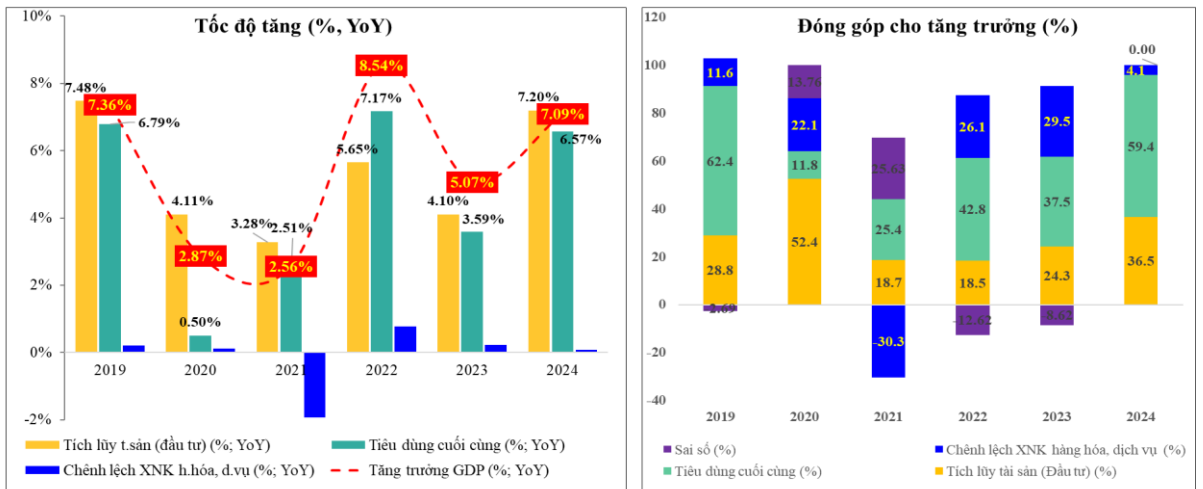
Nguồn: TCTK, BIDV Research.

18/3/2025

T.S. Các Văn Luật/Kho 2025-26

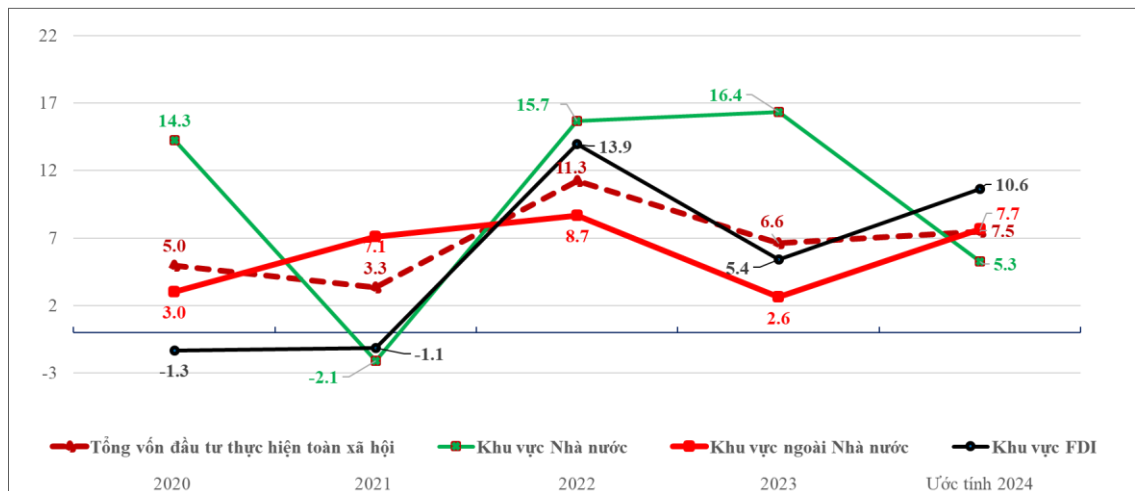
10

H.6: Tăng trưởng GDP theo phương pháp chi tiêu 2019-2024 (% , yoy)

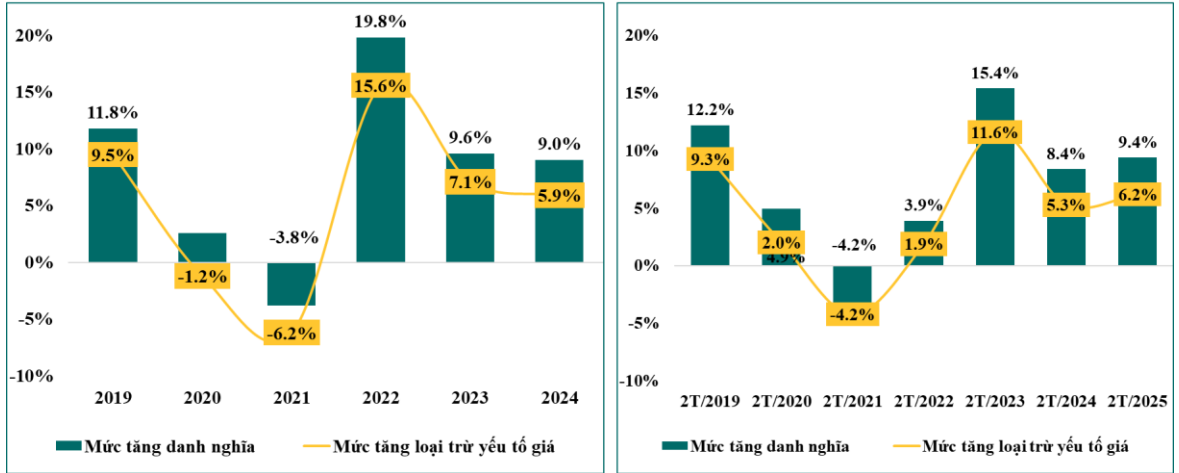
Nguồn: TCTK, BIDV Research.

H.7: Vốn đầu tư từng khu vực các năm 2019-2024 (% , so cùng kỳ)

Nguồn: TCTK, BIDV Research. Năm 2019, vốn đầu tư toàn XH tăng 10.2%; đầu tư tư nhân tăng 17.3% so với năm trước.

H.8: Doanh thu bán lẻ hàng hóa và dịch vụ (% , yoy)

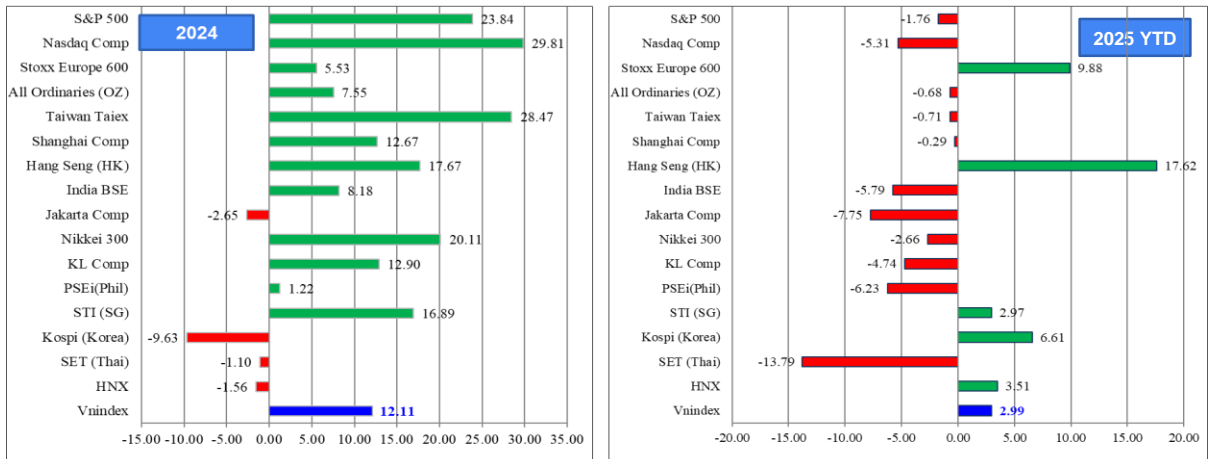
Nguồn: TCTK, Viện ĐT& NC BIDV.

18/3/2025

T5.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

13

H.9: TTCK phục hồi và tăng khá năm 2024 – 2/2025 (%)

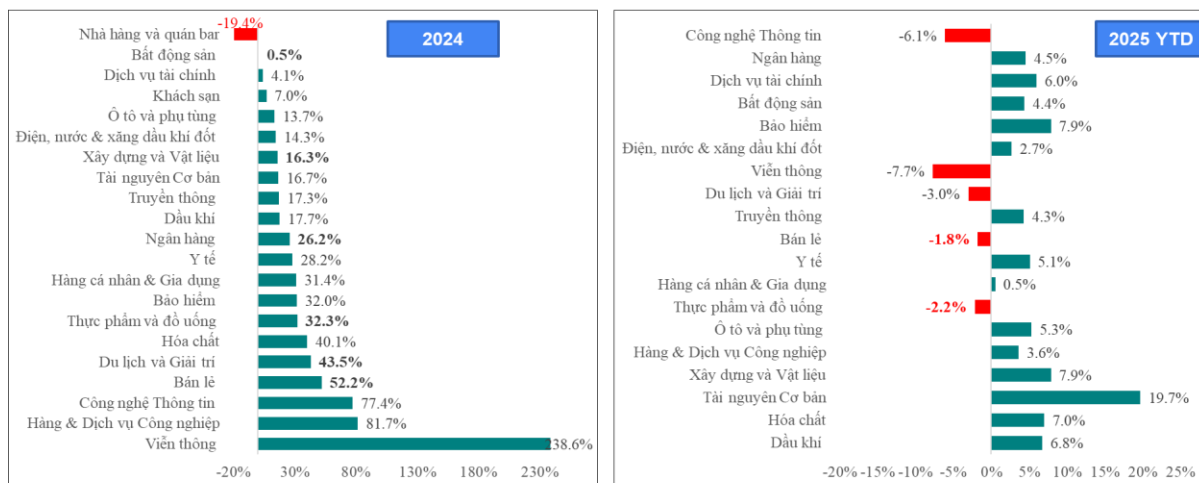
Nguồn: WSJ, BIDV Research. Năm 2022: VNIndex giảm 32,8%; 2023: tăng 12,2%.

18/3/2025

T5.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

14

H.10: Thay đổi giá cổ phiếu theo ngành nghề 2024 – 2T.2025

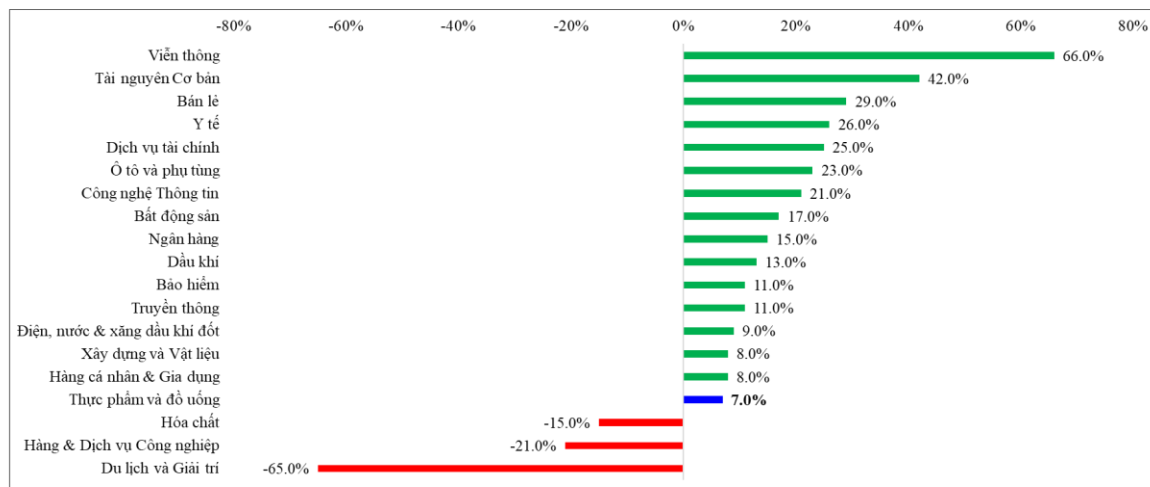
Nguồn: Bloomberg, BSC, Viện ĐTNC BIDV.

18/3/2025

T5.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

15

H.11: Dự báo tăng trưởng lợi nhuận sau thuế 2025 của 1 số ngành niêm yết

Nguồn: FimproX, VFS tổng hợp.

18/3/2025

T5.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

16

Kinh tế Việt Nam 2024-2026: Rủi ro, thách thức chính

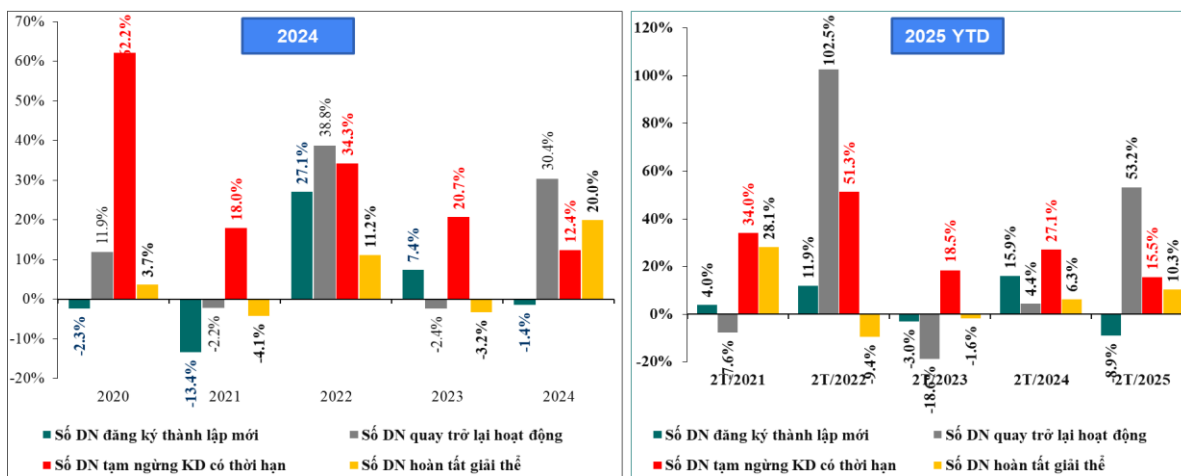
- **Rủi ro bên ngoài:** slide 7 (nhất là địa chính trị, chiến tranh thương mại – công nghệ, phân mảnh và bảo hộ thương mại, rủi ro an ninh mạng, biến đổi khí hậu...) → XK, đầu tư và du lịch bị ảnh hưởng;
- **Đầu tư tư nhân và tiêu dùng còn thấp so với trước dịch Covid-19, xuất khẩu có dấu hiệu chậm lại trong 2T.2025**
- **Giải ngân đầu tư công còn chậm, không đồng đều** (thường chưa đạt 95% kế hoạch);
- **Doanh nghiệp còn nhiều khó khăn** (chiến tranh TM – công nghệ; chi phí đầu vào và logistics tăng/ở mức cao, đơn hàng phục hồi không đồng đều và thiếu bền vững; yêu cầu số hóa và xanh hóa ngày càng cao);
- **Cơ cấu lại DNNN và các TCTD yếu kém còn chậm; tỷ giá, nợ xấu tăng** (trong tầm kiểm soát);
- **Rủi ro thị trường trái phiếu DN vẫn còn và thị trường BĐS phục hồi chậm còn, giá cao**;
- **Hướng dẫn các luật mới và xây dựng thể chế cho các lĩnh vực mới** (kinh tế số, kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn, chuyển đổi năng lượng..) **còn chậm; cách mạng về tinh gọn tổ chức – bộ máy có những khó khăn nhất định.**

18/3/2025

TS.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

17

H.11: Tình hình doanh nghiệp 2020 – 2T.2025

Nguồn: TCTK, Viện ĐTNC BIDV.

18/3/2025

TS.Cần Văn Lưu/Kh 2025-26

18

3. Vấn đề đặt ra đối với sửa đổi Luật Thuế TTĐB

❖ Tác động của thuế TTĐB đối với NSNN và nền kinh tế:

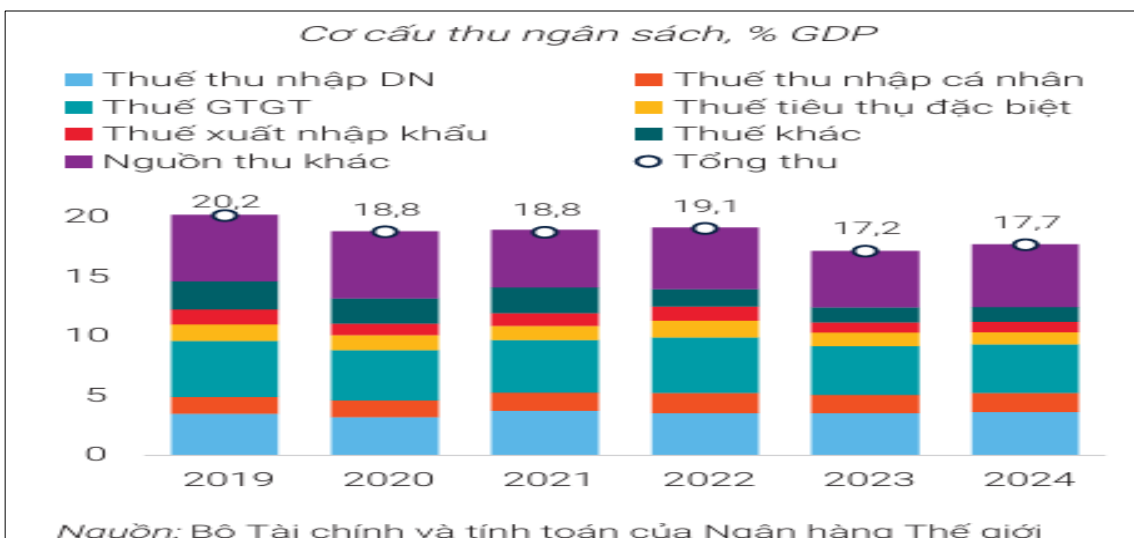
- ✓ Theo Tax Foundation (2023), thuế TTĐB là một phần không thể thiếu của chính sách thuế, chủ yếu nhằm điều tiết hành vi tiêu dùng và ở một chừng mực nhất định, nhằm giúp tạo thêm nguồn thu cho NSNN (**nguồn thu này không bền vững, có xu hướng giảm dần theo thời gian**).
- ✓ Theo Tax Foundation (2023), **thuế TTĐB đối với đồ uống** nếu được *thiết kế phù hợp*, có thể giúp **hạn chế tiêu dùng**. Ngược lại, nếu *không phù hợp*, có thể tạo ra một số **hệ lụy tiêu cực** cho nền kinh tế như: **gia tăng tình trạng trốn, lậu thuế, sới mòn nguồn thu ngân sách trong dài hạn, ảnh hưởng tiêu cực nhiều mặt đến các chuỗi sản xuất trong nước,...**v.v.
- ✓ Tăng thuế TTĐB đối với đồ uống giúp **tăng thu NSNN trong ngắn hạn**, nhưng trong **trung, dài hạn** sẽ làm giảm sức cầu tiêu dùng, thu hẹp quy mô và giá trị sản xuất, giảm giá trị tăng thêm của nền kinh tế, giảm doanh thu và lợi nhuận của DN, qua đó giảm thu thuế VAT và thuế TNDN;
- ✓ **Tăng thuế càng nhanh, càng cao; giảm tổng hòa lợi ích đối với ngành và nền kinh tế càng lớn**
→ giảm tổng cầu tiêu dùng và đầu tư (đóng góp đến hơn 90% cho tăng trưởng GDP 2024).

18/3/2025

TS.Cán Văn Lực/Kte 2025-26

19

H.12: Cơ cấu thu NSNN 2019-2024

18/3/2025

TS.Cán Văn Lực/Kte 2025-26

20

Vấn đề đặt ra đối với sửa đổi Luật Thuế TTĐB

❖ Tác động đối với phát triển bền vững, bảo vệ sức khỏe cộng đồng:

- ✓ Tăng thuế đối với đồ uống có đường chưa chắc đã giúp giảm các căn bệnh béo phì, tim mạch,...(vì có nhiều nguyên nhân khác); một số quốc gia đã bãi bỏ áp dụng chính sách này (Đan Mạch, Na Uy, Hy Lạp...); do đó, chính sách tăng thuế này chưa chắc đã góp phần giảm áp lực lên NSNN (đối với hỗ trợ y tế);
- ✓ Tăng thuế TTĐB đối với nước giải khát có đường chưa chắc đã tác động đến đúng đối tượng cần điều chỉnh hành vi; và việc “chuyển dịch” sang nước giải khát khác sẽ tăng, có thể làm tăng béo phì, tim mạch ở góc độ khác; hoặc chuyển sang đồ uống sản xuất thủ công, phi pháp;
- ✓ Tăng mạnh và nhanh thuế TTĐB đối với đồ uống có cồn có thể ảnh hưởng đến hiệu quả đóng góp NSNN lâu dài; tạo ra tình huống “khó chồng khó” đối với DN và người lao động trong ngành cũng như các ngành liên quan (bao bì, vận tải, du lịch, ăn uống, v.v.);
- ✓ Dự thảo còn mang tính cào bằng đối với đồ uống có nồng độ cồn khác nhau; khó điều tiết hành vi tiêu dùng...v.v.
- ✓ Có ảnh hưởng đến cơ hội việc làm, thu nhập của người lao động, an sinh xã hội.

18/3/2025

TS.Cán Văn Lực/Kte 2025-26

21

4. Một số kiến nghị

❖ Một số vấn đề mang tính nguyên tắc, quan điểm:

- ✓ Mục đích chính của việc tăng thuế lần này?
- ✓ Hải hòa lợi ích, trách nhiệm và tính khả thi đối với Nhà nước, DN và người tiêu dùng, người nông dân trồng, chế biến nguyên liệu SX, khả năng đảm bảo việc làm cho người lao động...; cần có đánh giá tác động đầy đủ, toàn diện, có cơ sở khoa học và sát thực tiễn;
- ✓ Tăng/đa dạng hóa nguồn thu (không nên “tận thu”) gắn với nuôi dưỡng nguồn thu;
- ✓ Phối hợp, đồng bộ và nhất quán nhiều chính sách mới đạt được mục tiêu tăng trưởng cao, bền vững và mục tiêu chính sách thuế đề ra.

❖ Một số điểm cần cân nhắc, đánh giá:

- ✓ Những mặt hàng đưa vào đối tượng chịu thuế: cần làm rõ cơ sở khoa học, thực tiễn, kinh nghiệm quốc tế và đặc thù của Việt Nam (như nước giải khát có đường chẳng hạn...);
- ✓ Đánh giá tác động NSNN và các mặt khác: đa chiều hơn, cả trước mắt và lâu dài.

18/3/2025

TS.Cán Văn Lực/Kte 2025-26

22

Một số vấn đề cần cân nhắc (tiếp)

- ✓ **Tính toán mức thuế, thời điểm và lộ trình tăng thuế phù hợp, khả thi** (tránh hiện tượng “khó chồng khó”, nhANH QUÁ VÀ CAO QUÁ CÓ THỂ GÂY SỐC, GÂY TÁC DỤNG NGƯỢC như lách luật, chuyển sang dùng thứ khác có tác hại nhiều hơn...);
- ✓ **Đảm bảo công bằng và hợp lý hơn: nên áp thuế suất theo nồng độ cồn, hàm lượng đường...**, tránh cào bằng;
- ✓ **Đồng bộ nhiều chính sách, giải pháp:** bảo vệ các sản phẩm chính ngạch, chống buôn lậu, trốn thuế, hàng nhái – hàng giả; nâng cao nhận thức, ý thức của cả người dân và DN; tăng cường năng lực của cơ quan quản lý thuế, chính quyền địa phương...);
- ✓ **Tăng chi ngân sách** cho công tác tuyên truyền, giáo dục, nhất là đối với thế hệ trẻ về lối sống lành mạnh, dinh dưỡng cân bằng, thể dục - thể thao...v.v.;
- ✓ **Rà soát đảm bảo đồng bộ, nhất quán với các Luật liên quan** như Luật phòng chống tác hại rượu bia, Luật thuế GTGT, Luật Quảng cáo, Luật Chất lượng sản phẩm - hàng hóa, Luật BVMT...v.v.

Một số vấn đề cần cân nhắc khác

- **Còn phương án nào khác tối ưu hơn, phù hợp hơn 2 phương án đang trình?**
  - Có các mức thuế suất khác nhau theo nồng độ cồn (nồng độ càng cao, thuế suất cao hơn);
  - **Liệu có thể xem xét lùi thời điểm hiệu lực của Luật đến 1/1/2028?** để các DN có thời gian chuẩn bị, thích nghi (chu kỳ sản xuất của DN bia thường ngắn, các vấn đề khó khăn của ngành sẽ sớm bộc lộ; có khoảng 2-3 năm để DN chuyển đổi kinh doanh, thích nghi...v.v.);
- **Trong 2 phương án: nên chọn Phương án 1 sẽ phù hợp hơn với bối cảnh hiện nay** (muốn tăng trưởng kinh tế cao, ngành đồ uống chịu nhiều tác động thời gian qua, Đảng và Nhà nước muốn kiến tạo DN phát triển...)
  - **Nào khác?**